

מא.

פרוטוקול מס' 134/ג'
מישיבת ועדת הכספים
מיום ג' כ"ד תמוז תשי"ז - 23.7.57
בשעה 08.30

חברי הועדה:

השופרים:

- י. גורי - היו"ר
- י. אפרתי
- א. בהיר
- י. בדר
- מ. חזני
- ש. דיין
- י. סודאייב
- י. טפיר
- י. קרגמן
- ח. רובין

מוזמנים:

- מר אריאלי - מטעם האוצר
- מר דרזין - מטעם האוצר

סדר-היום:
א. מתן הלוואות לעובדי הנהלת המכס המועברים לירושלים,
ב. תקנות הארנונה לפצויים נזקי מלחמה,

ג. צו המכס והבלו.

- 3. פאלאטה ארמני הכנסת
- 4. יוזב כחוס כ"א
- 5. גמאל אלכין
- 6. גמאל אלכין

היו"ר י. גורי: אני פותח את הישיבה.
מר אריאלי יביא לנו הצעה בדבר מתן הלוואה לעובדי המכס המועברים לירושלים.

מר אריאלי: כידוע לכם הוחלט על העברת הנהלת המכס לירושלים. על פי משאל שערכנו יחד עם ועד העובדים בחיפה, יעברו 50-60 איש מביין אנשי הצמרת מחיפה לירושלים. לאנשים אלה היינו רוצים לתת עזרה כל שהיא בסדורם בדירות. פנינו לשר האוצר, והוא ביקשנו להביא את הצעותינו בפני ועדת הכספים, לתשומת לבו, או לאשורה, ב התאם לנוהג המחייב.

מה שאנו רוצים להציע ל-60-50 עובדים אלה הוא, לפצות אותם בשליש מדמי המפתח שהם יפסידו על ידי מטירת דירותיהם בחיפה, ונוסף לכך להעניק לכל אחד הלוואה לטדורו בירושלים. הלוואה זו תנתן בחנאים נוחים לתקופה של 10 שנים וברבית לא גדולה.

י. טפיר:

מדוע אתם מניחים כי דמי המפתח בירושלים גבוהים מאלה שבחיפה?

מר אריאלי:

אנו בדקנו את הדבר והתברר שדמי המפתח בירושלים גבוהים יותר.

י. קרגמן:

בכמה אתה מעריך את המענק לכל עובדי? -2500 לירות.

מר אריאלי:

היו"ר י. גורי:

אני מצטער מאד, לא ידעתי מהי המטריה שאתה מביא בפנינו. אילו ידעתי, הייתי אומר שהפניה אינה ערוכה בצורה מעשית. אם האוצר זקוק לאשורה של ועדת הכספים, הוא צריך לערוך את הפניה בכתב, להציג את השאלה, ואנו היינו דנים בה. אילו ידעתי זאת מראש, הייתי מונע את הדיון. אני מבקש שהאוצר יציג את השאלה בפני הועדה ואז נדון בה.

מר אריאלי:

זוהי בעייה יוצאת דופן, והיינו מבקשים לקבל אשור הועדה ללא מכתב של שר האוצר.

היו"ר י. גורי:

אני הייתי מעדיף שהאוצר יציג את הבעיה בפני הועדה בכתב, וממילא לא אודיע לאוצר על אשור הבקשה בטרם אקבל את המכתב.

י. בדר:

אני חושב שמותר להמשיך בדיון.

היו"ר י. גורי:

אם חברי הועדה רוצים בכך - בבקשה.

י. טפיר:

הייתי רוצה לדעת מה הניע את האוצר להחליט על העברת הנהלת המכס לירושלים?

מר אריאלי:

הנהלת המכס והבלו זהו גוף הממונה על הכנסות של 300 מליון לירות בשנה; מתוך זה 100 מליון לירות הכנסות מהמכס והשאר - הכנסות ממט קניה, מס דלק ומט בולים, שבהחלט אינם קשורים לחיפה. למען העבודה הסדירה אנו חושבים שאפריילו מה שנוגע להכנסות של 100 מליון לירות מן המכס....

י. קרגמן:

100 מליון לירות או 60 מליון לירות?

מר אריאלי:

לא כל המכס נגבה בחיפה. בחיפה נגבה טכום של 60 מליון לירות. אפילו

ביחס לגביית 60 מליון לירות, שהיא הדבר היחיד המצדיק מקום הנהלה בחיפה, חפקיד הנהלה איננו במקום הגביה אלא במרכז בירושלים. אתם יכולים לדעת מנסיונכם, כי כאשר אתם דנים בענין מט הכנסה, מופיע בפניכם נציב מט הכנסה. ואילו כאשר אתם דנים במכס, אינו מופיע מנהל המכס. הוא הדין לגבי הדיונים בוועדות בינמשרדיות. לכן החלטנו להעביר את הנהלת המכס לירושלים, ובחיפה עצמה אנו משאירים גובי מכס בעלי טמכות ואפשרות טיפול במקום, ואיננו חושבים שזה יזיק לנו במשהו.

י. בדר:

לעניינים אלה יש כבר מטורת. ב-1949 היתה בעיה של העברת פקידים מירושלים לתל-אביב, והעברנו את הטיפול בבעיה זו לוועדת משנה. וחוצאות הטיפול של ועדת המשנה היתה - הקמת בתי מגורים משותפים על יד הקריה. בתחילת שנת 1950 היתה

בעיה של העברת פקידים מחל-אביב לירושלים, ושוב הוקמה ועדת משנה לטיפול בצעיה זו. אם נחליט עתה באופן עקרוני, שאריך להעביר את הנהלת המכס לירושלים, אני מציע להעביר את הענין לטיפול של ועדת משנה. אני רוצה את הענין הזה כענין פוליטי וכחלק מהמבצע לחיזוק ירושלים כבירת מדינת ישראל, ולכן אני חומך באעד זה.

י. קרגמן:

השאלה איננה שאלה פוליטית. ירושלים היא הבירה וכל המוסדות המרכזיים נמצאים בירושלים. השאלה היא שאלת היעילות בעבודה, ואם האוצר הגיע לידי מסקנה שמוסד זה הכרחי שיהיה בירושלים, צריך לברך על כך. אולם העברת עובדים אלה לירושלים כרוכה בהוצאות נוספות, ולכן יש לעזור להם. אני חושב שאיננו צריכים להחליט על סכום, אלא אנו צריכים להחליט עקרונית ועל הפרטים יחליט האוצר, או ועדת המשנה בשיתוף עם האוצר.

היו"ר י. קרגמן:

אם אין דעות אחרות - נעביר את הענין לוועדת המשנה. ואבקש את מר קרגמן לרכז

ועדה זו.

ז. סוזאייב:

אני רוצה להציג שתי שאלות לשר האוצר שיופיע מחר בפני הועדה:
(א) העתונות מלאה ספורים על פרשת "אינקוויזי" הייתי רוצה לשמוע דעתו של שר האוצר על כל הפרשה.

(ב) ושאלה זו אני שואל בהסתייגות מסויימת, כי הייתי יכול להסתמך על סיפור פיליטוני שהתפרסם בעתון רציני. ה"הארץ" התפרסם מאמר ממנו משתמע שנתנו טובטידיות לבנות לא כדי למנוע העלאת האינדקס, אלא כדי להוריד מחיר הבנות. אני מבקש ששר האוצר יטביר ענין זה.

י. בדר:

אני רוצה למסור לוועדה, שאחמול פניתי במכתב לנגיד בנק ישראל, ובו הבעתי תקוותי שנגיד הבנק יופיע מיד בפני הועדה על מנת למסור דו"ח על עליית אמצעי החסלום. הייתי מודה ליו"ר הועדה אילו היה מוצא לנכון להפנות ושומת לבו של נגיד הבנק, שאי אפשר לדחות את הענין למושב הבת.

היו"ר י. גורי:

אני כבר עשייתי זאת, אם כי לא בכתב אלא בעל פה. אולם נגיד הבנק אמר לי כי הכנת הדו"ח מצריכה זמן, ואני מטיל ספק אם הדו"ח יהיה מוכן עוד לפני הפגרה. אני יכול להתחייב לדרוש מנגיד הבנק שיחיש ככל האפשר הכנת הדו"ח, וברגע שזה יהיה מוכן, אהיה מוכן לכנס את הועדה, ולו גם בימי הפגרה.

ועתה אנו עוברים לסעיף הגא בסדר היום - תקנות הארנונה לפצוי נזקי מלחמה.

מר אריאלי:

אנו מבקשים להכניס תיקון בתקנות, ששער הפצויים שישולם כתוצאה מנזקי מבצע קדש יהיה 100 אחוז. כיום שער הפצויים המשתלם הוא 50 אחוז, ובשנותי ספר - 75 אחוז.

י. טפיר:

האם יש לכם מושג באיזה סכום מסתכמים הנזקים?

מר אריאלי:

היו נזקים לא גדולים מהתקפות אוויר של המצרים על קבוצת גזר.

ד. סוזאייב:

הייתי מבקש לדעת מה נכלל בנזקי מבצע קדש. אני חושב שאיננו יכולים לדון על התיקון המוצע מבלי שחמר זה יהיה לפנינו.

היו"ר י. גורי:

מה שלא חתיה הגירטה, ברור שאלה הם נזקי מלחמה. ומכיוון שכך, מקומו של התשלום עבור נזקים אלה הוא בגדר חוק הארנונה. בזה אין כל ספק.

י. בדר:

בדרך כלל הדבר נראה לי, אבל אינני אוהב כאשר דברים מסתדרים שלא לפי הנוהג המקובל.

בהזדמנות זו הייתי רוצה לקבל אינפורמציה כיצד טודר ענין הפצויים למפוני העיר העתיקה.

שנית, מה גורלו של הדיון בענין השלל?

היו"ר י. גורי:

אני צירפתי סעיף זה לתקציב הבטחון. עמדנו במגע בענין זה עם משרד הבטחון, ובהתאם למה שנקבע, ביום ג' הבא, כאשר נדון בתקציב הבטחון, נקבל אינפורמציה אם על ענין השלל ונוכל לקיים דיון.

י. בדר:

אני הדגשתי שענין השלל שנשאר בידי הצבא אינו מענין אותי, כשם שמענין אותי ענין השלל שעבר לידיהם.

אחרות.

היו"ר י. גורי:

באותה הזדמנות תדון כל הבעיה.

י. קרגמן:

אני חושב שאנו צריכים לאשר את התיקון המוצע, כי מוצדק הוא שמשקים שטבלו עקב מבצע קדש יקבלו פצויים. אני מציע אפוא שנאשר את התיקון ונחבע מהאוצר שיגיש לנו את הפירוט.

היו"ר י. גורי:

ברצוני להציע הצעה טדורית, לפני שבועים האנו לכנסת תיקון בחוק הארנונה שנתקבל בוועדת המשנה, ונאמר במפורש שועדת המשנה המשיך לדון בתיקונים כלליים בחוק זה. אני מציע שלפני ועדת משנה זו יובאו גם הפרטים הנדרשים בקשר לתיקון הנדון.

י. בדר:

בדברי ההסבר לחוק כתוב: תכליתן של תקנות אלו ליחן לשר האוצר טמכות - - - - - השאלה היא, אם

יש לנו טמכות כזאת.

מר דרזין:

בתקנה 3 אנו מציעים למחוק את המלים "או מאת מוסד ממלתי". בסעיף זה נאמר איזה טכומים ינוכו מכספי הארנונה המשתלמים לנזוק. את מוסד ממלתי מצא לנכון, מאיזה סיבות שהן, לפצות ניזוק, יש להשליח לו את הפצויים עד 100 אחוז.

י. בדר:

פירוש הדבר שאמדינה תשלים את הפצויים מכספה. אם שר האוצר רוצה לעשות זאת מהרזרבה, אין בזה שום קושי. אם לא - אני רוצה לדעת, אין יוסדר הדבר מבחינה משפטית.

יש לי סימפטיה מלאה לענין זה. אינני רוצה שהמשקים האלה ישאו בעצמם בשום נזק. מבצע קדש היה מבצע חשוב. הוא עלה למדינה עשרות מליונים לירות. זו הייתה הוצאה שכולנו תמכנו בה. ואם מתברר שעל רקע זה צריך להוציא הוצאה נוסף, בודאי צריך לעשות זאת. אבל אני מתנגד לסדורים כאלה שלא במסגרת החוק.

י. ספיר:

אני מוכן לקבל את המושג של השלמת הפצויים עד 100 אחוז. אבל אני רוצה לדעת מהו ההבדל המוטרי בין נזקים שנגרמו במטרת מבצע קדש ובין נזקים הנגרמים על ידי הסתננויות?

מר אריאלי:

בענין נזקי הסתננות, מר ספיר יודע בודאי, שלפי החלטת ועדת הכספיה החלטנו להעלות שער הפצויים מ-75 אחוז עד 90 אחוז, וההבדל בין 90 אחוז ו-100 אחוז אינו גדול.

שנית, השלמה זו היא שטוטה מאד. החוק אומר שאם מישהו קבל פצויים מאיזה שהוא מקור, כאשר הוא בא לתבוע פצויים מהארנונה, הארנונה חייבת להוריד את סכום הפצויים שכבר קבל. אם נגרם נזק על ידי כוחות שלנו, משתלמים הפצויים לפי חוק הפצויים של תקציב הבטחון, וזה נעשה במטרה תקציב משרד הבטחון. באו אלינו אנשים וטענו, שמשרד הבטחון עומד אחת על המקח, ואם הם מקבלים משהו ממשרד הבטחון, זה מונע מהם אפשרות לקבל פצויים מהארנונה. את זאת אנו באים לתקן, אבל גם במקרה זה האדם לא יקבל יותר מהנזק שנגרם לו.

י. ספיר:

איפה זה נאמר?

מר אריאלי:

בסעיף 2 של החיקון המוגש.

י. ספיר:

דבר זה יצור מצב, שמי שיקבל פצויים ממקור אחר, יוכל לנהל גם מהארנונה. בשאלת השאלה: מה המכסה המוצעת, נבחה הדעת משרדים אחרים לפצויים, או שאנו אומרים שכל מי שיש לו קשר עם נזקי מלחמה, כתובתו היא אחת - הארנונה?

י. אפרתי:

חוק הארנונה מכוון בעיקר לנזקי הסתננות. אבל הפעם נתקלנו במקרה של נזקים, שאילו הארנונה היתה משלמת בעבורם, זה היה סכום פעוט ביותר. משקים אלה פנו למשרד הבטחון, וזה הכיר בצורך לשלם להם את כל הפצויים. אולם לפי חוק הארנונה דבר זה אינו ניתן, ולכן בא החיקון המוצע.

י. ספיר:

נניח שקרה מקרה והצבא עבר במקום ישוב שלא בזמן מלחמה וגרם נזק למישהו. זה איננו ענין של הארנונה, כי הארנונה מכסה נזקים שנגרמו בזמן מלחמה או נזקי הסתננות. השאלה היא אם צריכה להיות כתובת מיוחדת לנזקים שנגרמים על ידי הצבא שלא בזמן מלחמה?

מר אריאלי:

מר ספיר צודק בדבר אחד, שבשני החוקים יש כפילות מסויימת. אבל אין זה פשוט לבטל אחד החוקים, כי אם תבטל אחד החוקים, והארנונה אינה משלמת נזקים מלאים, הרי אם מישהו ינזק על ידי הצבא, הוא לא יפוצה כראוי.

אדם שנגרם לו נזק בערך ממשי של 1000 לירות ברור שהוא פונה קודם למשרד הבטחון, כי זוהי כתובת טובה יותר. ונניח שמשרד הבטחון עומד אתו על המקח והוא מקבל 400 לירות. לפי החיקון המוצע הוא יפנה לארנונה ויקבל עוד 100 לירות. זאת אומרת שיחד הוא מקבל פחות ממאה אחוז. כיום אם הוא מקבל 400 לירות ממשרד הבטחון, הארנונה לא תוכל לפצות אותו באף פרוטה. נכון שיש סכנה שאדם יקבל פעמים, אבל סכנה זו היא היאורטית, כי המגמה היא הפוכה, ואפשר לסמוך על שר האוצר שלא ישלם פעמים.

היו"ר י. גורי:

בני חושב שהועדה צריכה לקבוע לעצמה מהו רצונה, וכנראה רצונה הוא, כי מי שנזק יוכל לקבל פצויים במלוא הנזק שנגרם לו.

שנית, הועדה צריכה להחליט אם היא רוצה שיוכלו לפצות את הנזוק וק מכספי הארנונה או גם ממקור אחר. אם הכוונה היא שיוכלו לפצות את הנזוק רק מכספי הארנונה והחוק אינו מאפשר זאת - צריך להכניס תיקון מחאים בחוק. אם הכוונה היא שהוא יוכל לקבל פצויים משני מקורות, אבל כל מה שהוא יקבל משני המקורות לא יעלה על 100 אחוז - צריך להבטיח זאת.

י. ספיר:

אינני מפריד בין נזקים שנגרמים על ידי אה"ל שלא בזמן מלחמה ולא עקב פעולות הסתננות, ובין נזקים שנגרמים בזמן מלחמה או על ידי הסתננות. אני אומר שהפצויים עבור כל הנזקים אריכים להיות מרוכזים במקום אחד, ואז אפשר להתווכח אם הפצויים המשתלמים אריכים להיות בשעור של 100 או 50 אחוז מערך הנזק. אם יוצרים כוונה חדשה, היא יכולה להביא לידי חסבוכות, וזה אינו רצוי.

היו"ר י. גורי:

אני רוצה לנסות לנסח 3 עקרונות:
(א) הניזוק בימי מלחמה, אפשר יהיה לשלם לו פצויים עד 100 אחוז מהנזק הממשי שנגרם לו.

י. ספיר:

100 אחוז - ממה?

מר דרזין:

הכוונה היא למלוא הנזק לפי חוק הארנונה.

היו"ר י. גורי:

אני מוכן לקבל את הניסוח: "מלוא הנזק לפי חוק הארנונה".

(ב) רצון הועדה הוא, שגם אם קיימים שני מקורות לתשלום פצויים, לא יעלה סכום הפצויים על 100 אחוז.

(ג) אנו גורסים תשלום פצויים לפי נוסחה זו בעבור נזקיה שנגרמו בימי מלחמה ולא לפני מלחמה.

אם הועדה מקבלת עקרונות אלה, נחזיר את התיקון לאוצר ונבקשו לנסחו לפי העקרונות האלה.

א. בהיר:

במכתבו של שר האוצר כתוב, כי באופן כללי אפשר להשלים מתוך כספי מוסדות ממשלתיים את הפצויים ששולמו לנזוק מקרן הארנונה ושלא כיסו את הנזק במלואו. התקנות כפי שהן כיום מונעות אפשרות זו.

מר אריאלי:

אנו רוצים להסיר מניעה זו על ידי מחיקת המלים "או מאת מוסד ממשלתי" בטעיף 2(1), כי לפי החוק כיום כל תשלום של מוסד ממשלתי מנוכה מהארנונה.

א. בהיר:

איך תבטיחו שהנזוק יקבל את מלוא הפצויים עבור הנזק?

מר אריאלי:

לא תבטיח. תבטיח שהוא יקבל ממשרד הבטחון ויקבל מהארנונה, אולם משניהם יחד לא יקבל יותר ממאה אחוז.

היו"ר י. גורי:

הייתי רוצה לדעת מי מונע מהממשלה להביא תיקון לחוק שיבטיח שהנזוק לא יוכל לקבל יותר ממאה אחוז מהנזק הממשי?

מר אריאלי:

היום יש חוק של משרד הבטחון ויש חוק הארנונה שאינו מבוטט על הערך הממשי, אלא על ערך פיקטיבי, ולכן כל העניין הוא די מטובך. לכן הייתי מציע שיו"ר הועדה, או ועדת המשנה תבדוק את כל העניין יחד עם משרד הבטחון, כדי לדעת אם יש מקום למיזוג או לא.

היו"ר י. גורי:

אנו מקבלים הצעת מר אריאלי, ומעבירים את התיקון המוצע לוועדת המשנה.

ועתה אנו עוברים לצו המכס.

מר אריאלי:

באו זה אנו באים להציע הקלות. לפי הצו הקיים
אם עולה מביא אתו מקרר משומש בתור חלק מחפציו
האישיים, הוא פטור ממכס. באו עולים בעלי אמצעים מאמריקה וקדנה ותענו
בפנינו: אתם עושים לנו עוול, כי כאשר אנו באים מאמריקה בתור עולים,
איננו רוצים להביא מקרר משומש, להפך אנו מעדיפים למכור את המקררים
המשומשים ולקנות חדשים; שנית, כאשר אנו שוכרים דירה באמריקה,
היא כוללת מקרר חשמלי. ולכן, כאשר אנו עוזבים את הדירה, אנו נאלצים
לקנות מקרר, ולכן - למה תפלו אותנו לרעה?

משום כך הטכמנו לוותר על מכס המוטל על מקררים
חדשים, אבל מצד שני חששנו שמאיגרום הדבר לפירצה מטוכנת, כי על מקרר
בארץ מוטלים מסים בשעור של 550 לירות, ולכן יהיה כדאי לתושבי הארץ
לקנות מקררים אצל עולים מאמריקה וקדנה. ולכן הגבלנו את הוויתור על המכס
רק לגבי מקררים המובאים מארץ המוצא של העולה.

היו"ר י. גורי:

אתה מדבר על עולים מאמריקה וקדנה. אבל כיום בעיה
זו אינה לוחצת כל כך. כיום יש בעיה של עולים מפולין
המביאים אתם חפצים בהיקף רחב. ישנם עולים שהחגלגלו מרוסיה, - ואנו
מתפללים יום ולילה לעליה מרוסיה, - והם מביאים אתם חפצים מטויימים.
נכון שכאן יש מקום לפירצה, ולכן צריך למצוא שביל ביניים על מנת שעולים
אלה לא יתהלכו בהלך רוח שיורדים לחייהם.

י. טפיר:

אינני חושב שיש מקום להגביל את הוויתור על המכס
בארץ המוצא של העולה; כי, ננית, שיש עולה מפולין
שמסיבות אלו או אחרות נבצר ממנו להביא את המקרר שלו מפולין. אבל הוא
יכול להעביר יהלומים לאוטסריה ושם יקנה מקרר ויעבירו לארץ.

(אחרי כן רשמה)

אני מציע למחוק את המלים "מקום מגוריו האחרון של העולה" ולגבי אופנוע - "בבעלותו ובשימוש של העולה לא פחות משנה אחת לפני עלייתו ארצה".

ח. רובין:

אני מקבל גם את ההקלה וגם את ההחמרה: הקלה - שזה יחול לא רק על מקררים משומשים, אלא גם על מקררים חדשים; החמרה - במידה והעולה יוכיח כי הוא הביא את המקרר אתו מארץ מוצאו.

ממזגי-אוויר לפי דעתי צריך להוציא.

י. שופמן:

עד כמה שידוע לי אין בפולין מקררים חשמליים, ואם לא נפתח את המלים "מקום מגוריו האחרון של העולה" נוציא מכלל הקלה זו את כל העולים מפולין. אני רואה בכך מפליה לרעה.

מר אריאלי:

העולים מרוסיה ומפולין מביאים אתם אופנועים משומשים. על כן החלטנו לפטור את האופנוע המשומש ממכס. אנו משתדלים להקל על העולים האלה ככל שידנו מסגת.

ומדוע לא חל הדין גם על אופנוע חדש?

מ. קלמר:

כי אין נותנים לו להוציא אופנוע חדש מפולין או רוסיה.

מר אריאלי:

אשר למקררים. מנהלי בתי החרושת שלנו למקררים קובלים על המקררים המובאים על ידי העולים החדשים בטענה, שאפשר לקנות מקרר בארץ ואין צורך לקנות בויהו.

אין אנו יכולים לפתוח פרצה בחוק. כל יהודי

ישראל שירצה לרכוש מקרר - יוכל לרכשו דרך העולה החדש ולא באמצעות אמקור. ואיני מדבר עתה רק על הבחינה של התעסוקה של המפעל, אלא מבחינת ההכנסה של האוצר.

הי"ר י. גורי:

אני מבין שאין התנגדות עקרונית לאשר הצו, פרט לענין ממזגי אוויר.

אני מבטיח להודיע מעל במת הכנסת עם הבאת צו

זה. שבשנה האחרונה נתעוררו בעיות חדשות עקב חידוש העליה, וועדת הכספים החליטה להטיל על וועדת משנה לברר את הגעיות האלה עם האוצר, ובמידה והוועדה תגיע לכלל מסקנה שיש צורך בתיקונים נפקודת המכס והבלו - יובא הענין לכנסת לאחר חידוש עבודתה.

צו העריף המכס והפטור (מס' 27) - אושר.

מכתב מזכיר הכנסת

=====

הי"ר י. גורי:

(קורא מכתבו).

אני רוצה לציין, כי מזכיר הכנסת אמר לי, שלא יוכל לעמוד בתשלומים שמטילים על משכורתו עומס כה כבד. במקום 8000 ל"י הוא מבקש איפוא 6000 ל"י, ומן של 5000 ל"י כהלוואה עומדת.

אני מציע לאשר את בקשתו. אם אין התנגדות -

אני רואה את הדבר כמאושר.

חוק לעידוד החסכון
=====

רשות הרבות ליו"ר וועדת המסנה א. בהיר.

היו"ר י. גורני:

וועדת המסנה קיימה שתי ישיבות וכתיבום לעבודתה היא מביאה בפני מליאת הוועדה את

א. בהיר:

החוק בניסוחו החדש.

תוכן התיקונים שהכנסנו: נסינו להפוך את החוק הזה לחוק מסגרת, לחוק גמיש, שיהא ברוח דברי הבקרת שנשמעו בוועדה בזמן הדיון בקריאה ראשונה. על כן שינינו נוסח סעיף 2(1). השינוי העיקרי בא להרחיב את המסגרת ולאפשר לשר האוצר להציע תכניות פקדון וחסכון. מחקנו את המלים "בטכומים חדשים, שונים ורצופים". אין צורך שהפקדון יופקד מדי חודש בחודשו. תנאי הפקדון צריכים להיות נתונים לשינוי. יש לתת לשר האוצר את האפשרות להגיע להסכם עם הבנקים בענין הצורות השונות של הפקדון. כן הוצאנו את המלים "הוצא חלק מסכומים שהופקדו כאסור?"

הסעיף הזה נתקבל ללא התנגדות.

בסעיף 2 הוצאנו את המלים "או על פרס". גם

זה נתקבל ללא התנגדות.

בסעיף 3 לא חל כל שינוי, הצעת הממשלה בענין

זה בעינה עומדת.

גם בסעיף 4 לא חל שינוי בהשוואה לנוסח

שהוצע על ידי הממשלה.

בסעיף 6 הכנסנו תיקון טכני, וגם הוא נתקבל

ללא התנגדות.

שינוי יסודי הכנסנו בסעיף 7א. ובמקום "למעט עובד החייב לשמור חוד לפי פקודת הסטטיסטיקה 1947 או לפי חוק בנק ישראל תשי"ד-1947" כתבנו "מכל אדם שבידו הופקד פקדון בהתאם לצו על פי סעיף 5". בררנו את השאלה הזאת עם היועצים המשפטיים.

בסעיף 5 אצו חוסכים 10 ימים על ידי פירסום ב"רשומות" ובנותנים אפשרות לאשר כמה מתכניות החסכון כבר בחודש יולי. גם זה נתקבל ללא התנגדות.

כן הועלתה שאלה נוספת שטרם ליבנה, ויש לבררה עם שר האוצר, כוונתי לענין הטובות.

האוצר מתנגד לכך.

מר הניב:

כן הציע חבר הכנסת רובין הצעה, שאמר כי עוד יחשוב עליה. היות והוא איננו נוכח - איני

א. בהיר:

חייב להציע את הצעתו.

יש לי שתי הערות אוחן החלטתי להביא בפני מליאת הוועדה: א) במקום שלש שנים אני מציע שנתיים. ב) פה נאמר, שבאם המפקיד מוציא חלק מכספו ואחר-כך מחדש את פקדונו - החישוב ייעשה מהתאריך שחידש את פקדונו. גם לכך אני מתנגד.

מר דיין:

על ידי הוצאת חלק הכסף אין הוא מאבד את זכותו. רק מה שהוא מפקיד לאחר מכן מחדש - מתחילים לחשב מהתאריך החדש. החלטנו לא להיות נוקשים. יבואו צווים ותכניות והם יקבעו מה יהא דין הוצאת הכסף באמצע תקופת הפקדון.

מר הניב:

השתתפתי בוועדת המסנה. תפקידנו לא להגן על הבנקים בלבד, אלא על האזרחים. לא שוכנעת בצדקת עמדתו של מר זנגי. לא יתכן לתת גושפנקה מסלכתית למפעלי חסכון

ח. רובין:

שהחוסך צריך להפסיד בהם. לא אעמוד על הנקודה הזאת מבחינת הסתייגות פורמאלית ולא אעשה את עצמי במליאת הכנסת כמונופוליסט בענין זה, אולם יש להקים טריון: מניעת גושפנקה ממלכתית מדברים שיש בהם מטום עידוד לתכנית שהחוסך, במציאות הקיימת, מוכרח להפסיד בהם.

אני מודע, שאני כפרט לא אסתייג אם הרוב לא יקבל את עמדותי, אולם הייתי מבקש מחברי הוועדה לשקול את השאלה כרצינות.

י. קרנמן:
לכל אחד מאתנו יש אגרות חסכון מראשית קום המדינה. אגרות אלו לא היו צמודות. באשר יבוא יום הפדיון - הערך שיתקבל יהיה קטן. האם אין אפשרות לתקן את המעוות?

היו"ר י. גורי: זו שאלה בפני עצמה. אין זה שייך לענין זה.

מר זגני:
אחלק את השאלה לשניים: אנו תנינו את הפטור שמקבל החוסך ממש הכנסה על הרבית שהוא מקבל בעד החסכון רק במידה והפקדון מופקד לשלש שנים לפחות. אומר חבר הכנסת דיין: גם על סקדון שהופקד לשנתיים. יכולים אנו לבוא למסקנה, שיש לפטור בכלל ממש הכנסה את ההכנסה מרבית בבנקים, אולם זו כבר בעיה של מס-הכנסה ואין זה שייך לענין החסכון. מבחינת החסכון אנו אומרים: שלש שנים לפחות.

אשר לשאלת ההצמדה. בטוחני שאין וועדת הכספים בדעה, שיש באוצר נטיה להעשיר את הבנקים. אולם בלעדיו עזרת הבנקים - חסכון לא ייעשה ולא יבוצע. הבעיות שאנו עומדים בפניהן רבות. חשבנו לתת לבנקים 2% בשביל הפצה ואנו נותנים 1% שלם. לא כדאי לבנקים לטפל בעיסקות אלה. תכניות החסכון שהיו עד כה עלו יפה והביאו תועלת רבה. הם גם שימשו מנוף לכל גיוס הכספים בארץ.

היו"ר י. גורי: אנו מסתערים מפעם לפעם על הבנקים. נדמה לי כי אין זה דרך טובה של דיון. אם יש לנו טענות למערכת הבנקאות בארץ בזמין את נגיד בנק ישראל ונדון אתו על כך.

צדק מר זגני באמרו, שאם ניתן פטור על חסכון שהופקד לשנתיים, אין סיבה שלא לתת פטור מרבית על כל חשבון עובר ושב. אין אנו כופים על אזרחי המדינה תכניות חסכון.

ז. סנזאיב:
צודק חבר הכנסת גורי שאין כופין, אולם לא כל אזרח מתמצא. והשאלה היא: האם מן הצדק לנהל תעמולה ולקבל כסף לתקופה ארוכה משנתיים ימים בלי הצמדה.

מר זגני:
המדובר בתכניות של הבנקים. לו היתה הממשלה מוציאה נייר ערך שלה לתקופה של לפעלה משנתיים ימים יתכן והיתה מתעוררת בעיית ההצמדה, אולם אנו מדברים על תכניות חסכון של הבנקים שהם על אחריותם של הבנקים.

היו"ר י. גורי: אני מבין שחבר הכנסת רובין תומך בהצעת חבר הכנסת דיין.

אנו מצביעים.
אני מעמיד להצבעה את הצעת ח"כ רובין, שגם אם יוציא את הפקדון לפני תום המועד שנקבע יקבל את הפטור ממש-הכנסה על הרבית שהגיעה לו.

ה צ ב ע ה

הצעת חברי הכנסת רובין ודיין - לא נתקבלה.

הצעת החוק - נתקבלה.

אבקש מיו"ר וועדת המסנה להביא את החוק לכנסת תוך הדגשת כל בעיות מדיניות החסכון

יו"ר י. גורן:

התעוררו ובעיית ההצמדה.

חוק גימלאות לשרים

יו"ר י. גורן:

לצערי הרב לא יכולנו לקבל את החומר אותו ביקש מר סוזאייב בענין הפנסיה או הפיצויים מקבלים חברי הוועד הלאומי, כי מר שרף יצא לחו"ם ומר עטיאס נמצא מחוץ ירושלים.

השאלה השניה היתה: מה הנוהג כיום לגבי ברי הנהלת הסוכנות העוזבים את תפקידם? הם נוהגים לפי חוק גימלאות לשרים. עיית חברי הנהלת הסוכנות שכהנו לפני קום המדינה זהה עם הכתוב בחוק ימלאות לעובדי המדינה. חושבים תקופת כהונתם לצורך גימלאות 4/5 מהתקופה.

ספיר:

מה הדין לגבי אדם שהוא חבר הנהלת הסוכנות עד היום הזה ואחר-כך יהיה שר?

ר. קיסרון:

התקופה המתחילה בטא"י 1948 אינה מעניינת אותנו.

ספיר:

אדם שהיה חבר הנהלת הסוכנות עד לשנת 1948 ואחר-כך הפך לשר - צרפו לו את התקופה. אכן אם היה חבר הנהלת הסוכנות מאז הקמת המדינה ואחר-כך הפך לשר.

ספיר:

אדם שהיה חבר הנהלת הסוכנות מ-1946 ועד היום לא קיבל מענק פרישה.

קרנמן:

הוא מקבל עכשיו פנסיה.

סוזאייב:

לא ניתנה כל חשובה לגבי אדם שכיהן כחבר הנהלת הסוכנות לפני קום המדינה, המשיך כהן כחבר הנהלת הסוכנות אחר קום המדינה ורק עכשיו נעשה שר.

קרנמן:

אם הוא לא פרש מהסוכנות לפני קום המדינה ולא קיבל מענק פרישה - הסוכנות תדאג לו.

סוזאייב:

במקרה כזה הסוכנות משלמת את הפנסיה והגימלאות, והיא צריכה לשאת באחריות ל כל התקופה. חובת התשלום לא תהול על קופת המדינה.

יו"ר י. גורן:

זאת צריך להבטיח. אחרת זה בניגוד לכל הגיון.

ר. ג. קיסרון:

האמת היא שהדבר צריך להיות צמוד לאותם חברי הוועד הלאומי והנהלת הסוכנות שעם ום המדינה עזבו את תפקידם בסוכנות ובוועד הלאומי ועברו למדינת.

גורן:

זו הצעה פוליטית ועמדת היא שלילית.

קרנמן:

כן יש להביא למליאת הוועדה את ענין השנה או השנתיים. אני מעונין שלא תהיה סתייבות. לא אוכל לבקש את חבר הכנסת בדר להוריד את הסתייבות הפוליטית, בל לא ארצה שתהיה הסתייבות בענין השנה או השנתיים. אני רונה באפליציה חברי הוועדה, שאם כי החליטו רובם לתמוך בשנה, הרי על סגת למנוע ויכוח צניעו בעד שנתיים.

היו"ר ג. גורדי:

אני נמצא במצב קשה: חבר הכנסת פוררר אינו נוכח, והוא לא ידע שטעיף זה יהיה בסדר-היום. הוא ילח במקומו את חבר הכנסת הררי. בענין זה נלחם כארי וניצח. אם נחזור בנו ונהפוך את הקערה על פיה, מבלי שהודעת לנו על העמדת הענין בסדר היום ומבלי שנתתי לו רשות ואפשרות להגן שוב על עמדת סיעתו - לא אהיה בסדר כלפיו.

נזמין עכשיו לישיבתנו את חבר הכנסת הררי הנמצא עתה בישיבת וועדת חוץ ובטחון.

המעוררו שתי שאלות: מה דין חבר הנהלת הסוכנות שלאחר קום המדינה המשיך לעבוד בסוכנות. החלטנו, או יותר נכון, שיכנסו במקרים אלה תדאג הסוכנות היהודית. אולם מי שכהן כחבר הנהלת הסוכנות לפני קום המדינה, פרט וקיבל מענק פרישה, ועבר עם קום המדינה לשירות המדינה - במקרים אלה אחראית המדינה בסייג של 4/5 לאותה תקופה.

השאלה השניה: מה דין אדם שעבד בסוכנות ועם קום המדינה לא עבר ישר לשירות המדינה, אלא עסק בינתיים בעבודה אחרת, ורק כעבור מספר שנים נכנס לשירות המדינה. לפי דעת הוועדה, מן הדין והיושר שאחריהם המדינה תחול אך ורק במקרים של רציפות.

כן עורר יו"ר וועדת המשנה את שאלת השנה והשנתיים. יש חברי הוועדה העומדים בתוקף על ענין השנתיים, ולמען מנוע ויכוח מעל במת הכנסת, וכדי להביא את החוק על דעת הוועדה כולה, פרט להסתייגותו של חבר הכנסת בדר שהיא הסתייגות פוליטית, חושבת הוועדה שכן הראוי להחליט על שנתיים, אם כי רוב הוועדה תומכים בשנה אחת בלבד. לא ייטב לנו לטכס בענין זה מופית בישיבה שלא ישיג לא חבר הכנסת פוררר ולא חבר הכנסת הררי הנא במקומו.

י. הררי:

אם זה הנימוק לתמיכה בשנתיים - אין אני מקבלו. אם תחליט הוועדה על שנתיים, בניגוד לסיכום שנתקבל בישיבה הקודמת, אצביע אני בעד שנה, ובמליאת הכנסת - אסתייג. לא יתכן לשנות מסקנה שבאה לאחר דיון ממצה בגלל האיום שבהסתייגותו של חבר הכנסת רובין. איום הסתייגות שווה לשני הצדדים, ועל הוועדה לבחור בין שני הצדדים. או שיסתייג חבר הכנסת רובין או שאני אהיה הסתייג.

י. ספיר:

אתה יוצא מההנחה שחבר הכנסת רובין הוא הסתייג היחיד. אין זה כך. גם חברי הוועדה בהיר וצור מסתייגים.

א. בהיר:

אתם תומכים בשנה, הייתי מבין את עמדתכם אילו אמרתם: התמנה שר ונשבע - זכאי לגימלה. למה דווקא שנה תמימה?

י. הררי:

זו הייתה באמת הצעת וזו גם הצעת הממשלה. הפשרה הייתה - שנה.

א. בהיר:

אני תומך בשנתיים. נימוקי הם: (א) אם כבר מחליטים על שנה - אין סיבה שלא להחליט על שנתיים; (ב) צריך להיות לא רק צודק, אלא גם להיראות כצודק.

היו"ר י. גורדי:

איני רואה הבדל רב בין תקופה של שנה לבין תקופה של שנתיים.

י. בדר:

איני מוכן להיהרג בענין זה. אילו היה סיכוי להביא הצעה אחידה, הרי למעשה הייתי מוכן לכל הצעה. הממשלה הציעה שנה, ואיני חושב שחברי הוועדה היושבים כאן רצישים יותר משרגישים חברי הממשלה. אם יחליט הרוב על שנה - יהיה חלק שיסתייג, ואם יחליט על שנתיים - גם אז יהיה חלק שיסתייג. לי לכשלעצמי

נראה שהסתייגות לגבי שנה טובה, ויש לה טעם רב יותר, מאשר להסתייגות לגבי שנתיים. אני הייתי מעדיף הצעה אחידה בענין זה.

י. ספיר:
גם אני בעד הצעה אחידה. אבל אם כבר יש הסתייגות, הרי כמוני כחבר הכנסת בדר, המעדיף הסתייגות של שנה ולא של שנתיים.

ז. צור: אני תומך בשנתיים, אולם לא אסתייג.

היו"ר י. גורי: אנו מצביעים.

ה צ ב ע ה

ההצעה התומכת בחקופה של שנה - לא נתקבלה.

ההצעה התומכת בתקופה של שנתיים - נ ת ק ב ל ה.

הסתייגות לחברי הכנסת סוזאייב ובדר.

היו"ר י. גורי: לא הצבעתי מהטעמים שכבר נימקתיים.

י. ספיר: אני מודיע שלא השתתפתי בשום הצבעה בחוק זה.

מר ג. קיטרון: שינוי הסיכום בענין זה מחייב תיקון שיש להכניסו בחוק.

היו"ר י. גורי: אנו מצביעים את שאר הסעיפים.

ה צ ב ע ה

שאר הסעיפים - נתקבלו.

העלאת תעריפי החשמל

היו"ר י. גורי: אני מבקש את יו"ר וועדת המשנה להביא בפני סליאת הוועדה את סיכומיה של וועדת המשנה בענין העלאת תעריפי החשמל.

א. בהיר: וועדת המשנה לעניני החשמל קיימה שתי ישיבות, בהן דנו בשלש שאלות מתוך ארבע: (א) תכנית הפיתוח והקציב נוסף לשנת כספים זו; (ב) שאלת ייעול העבודה וקיימוצים בעבודת החברה; (ג) שאלת תעריפים ומחיר הדלק שמסלמת החברה; (ד) מאזן החברה לשנת 1956/57.

עלה בידי הוועדה לדון בשלש השאלות הראשונות שעמדו בפניה. הסיכום בנקודה הראשונה נמסר כבר ליו"ר הוועדה, והוא הבטיח להעביר את הדבר לשר האוצר בצירוף הפרוטוקול בענין זה.

בנקודה השניה שמענו הצעה מענינת מפי יעקב חושי האחראי לכוח האדם, לייעול, להקמת מועצות ייצור. הדיון בענין זה לא נסתיים. בין ההצעות: הקמת מועצת הייצור שעד כה לא פעלה.

ועתה לסעיף השלישי: מחיר הדלק והתעריפים. מועצת החברה החליטה החלטת ביניים בענין התעריפים: להעלות את מחיר החשמל לשאיבת מים לחקלאות ולרשויות המקומיות בשלש פרוסות. לא נאמר בפירוש אם המדובר בשינוי תעריף או תוספת דלק. החברה מעונינת שיהיה זה שינוי תעריף. בממוצע שלש פרוסות לפי סוגים: מספר שעות שאיבה שנתיים. העליה הממוצעת לפני מחצית השנה הסתכמה ב-17% על מחיר החשמל, ובאן שוב עליה ב-17%. להחלטת מועצת החברה אין תוקף בלא אישור שר הפיתוח. שר הפיתוח

הודיע שיביא את הענין לישיבת ועדת השרים הכלכליים, אני מביא בפניכם את הבעיה טרם החליטה בענין זה וועדת השרים לעניני כלכלה וטרם נחן שר הפיתוח את אישורו. השאלה היא: אם מוצאת מליאת הוועדה לנכון להתערב בענין זה טרם החליטה על כך וועדת השרים לעניני כלכלה.

היו"ר י. גורי: רק אתמול קיימנו בירור מעין זה.

התעוררה השאלה: אם על וועדת הכספים לדרון בענין שעל וועדת השרים לעניני כלכלה להחליט בו, אני כשלעצמי שולל את הנוהג הזה. אם על וועדת השרים לעניני כלכלה להחליט בענין ולדרון בו - נחכה. אנו יכולים לפנות לממשלה בבקשה, שגם במקרה זה כפו במקרים אחרים, לא תפעיל את העלאת התעריף לפני שיובא הדבר לוועדת הכספים הרוצה לחוות דעתה בנידון.

על כל פנים בזה נסיים עתה. אני אכתוב

בענין זה סכתב.

הישיבה נסתיימה בשעה 13.00